

EGY TUDOMÁNYOS IGÉNYŰ VIZSGÁLÓDÁS SOK ÚJAT DERÍTHETNE KI A SZENT KORONÁRÓL

Szabad-e kutatni?

A rákospalotai, egykor szovjet tiszti lakótelep helyén épült, cseh tulajdonú Pólus Center parkolójában kisebb csődületet okoz, amikor Barabássy Miklós mérnök „a mi autónk”, egy Suzuki anyósüléséről kiemeli azt a német gyártmányú, fekete szerszámosládát, amelyben a magyar Szent Korona tündököl fel a júniusi verőfényben. Persze nem az igazi, de annak pontos mása, amelyet miután találkahelyünkről betérve a bevásárlóközpont egyik kávézójába az asztalra helyezünk, még a gombócmérő kanál is kiesik a fagylaltos kezéből.

► SZÖVEG FRANKA TIBOR
FOTÓ VERMES TIBOR

Gyönyörködünk az asztalon ragyogó másolatban.

– Hogy miért szerkesztettem és készítettem el 3D modell alapján rézből, színes kövekből és üvegekből ezt a hű másolatot? – kérdi kicsit magától is, miközben úgy simogatja, mintha tegnap fejezte volna be. – Azért, mert nyolc esztendeje úgy döntöttem, hogy az eredete körül kialakult vitákra a leghitelesebb választ magában a koronában kell keresni és megtalálni – mondja a marosvásárhelyi születésű gépészmérnök, informatikus, kutató és feltaláló.

– Teológus és jogász családból származom, ezért *Werbőczy Istvánnak* a családi könyvtárban őrzött Hármaskönyvből gyerekkorom óta úgy tudom, hogy a Szent Korona azért szent, mert egykor *Szent István* fejét díszítette. Kellőképpen meg is döbbsenem, amikor tíz éve egy olyan összejegyzetben vettem részt, ahol több mint kétszáz kutató, bölcész, történész úgy vitatkozott a koronáról és eredetéről, hogy egységes vélemény semmiben sem alakult ki közöttük, sőt volt, aki azt állította, hogy Szent István még csak nem is látta a koronát, mert először *I. Géza* királyunk fejét ékesítette 1074-ben.

Ezt a bizonyíték nélküli teóriát a szovjet megszállást követően a kommunista irányítás alatt működő magyar történelemtudósok és más kutatók némelyike kezdte el tényként sulykolni, amiről az erdélyi születésű *szigetesi és nádudvari György György* Széchenyi-díjas történész azt mondta 1983-ban, hogy Magyarországon az 1950-es évekig az az általános felfogás uralkodott, hogy a korona igenis Szent Istvánhoz tartozott.

– A politikai megrendelésre gondolkodókkal szemben magam is ezt vallom a keresztpántot illetően mindenképpen, és ezt szeretném az archeometriával, azaz egy természettudományos módszerrel bebizonyítani. Hiszek abban, hogy minimum a felső rész Szent István kori, sőt neki készült és azzal koronázták meg. Az archeometria célja, és ezért készítettem el a hű másolatot – forgatja meg kezében a fagylalttölcsért –, a korona anyagainak meghatározása, jellemzése, származási helyének behatárolása és a készítmény technológia rekonstruálása. Részletesen tanulmányoztam a módszereket, a készítés technológiai fázisait és az eddig elért kutatási eredményeket kétszáz fotóval illusztrálva. A magyar Szent Korona mér-

nöki szemmel című könyvemben adtam közre, amely 2020-ban *Szöcs Géza* támogatásával a Magyar Pen Club gondozásában jelent meg. Az általam leírt módszerrel egyértelműsíteni lehetne a korona eredetét, hiszen a felhasznált anyagok és módszerek ezer év alatt sem változtak meg politikai vezényszóra. Ehhez azonban szükség volna az eredeti korona roncsolásmentes anyagvizsgálatára, az archeometriára, amit viszont kizárólag a Szent Korona Testület engedélyezhet, amelynek a köztársasági elnök vezetésével a miniszterelnök, a házelnök, az alkotmánybíróság és az akadémia elnöke a tagjai.

Miután megkérdem tőle, hogy életkorára való tekintettel a koronakutatás számára csak egy ráérő nyugdíjas paszsiója-e, azt feleli, neveltetéséből, keresztény gondolkodásából fakadóan csöppet sem az, csak több mint 25 éven át távol élt Erdélytől, az anyaországtól, egyáltalán a magyar kultúrától, ugyanis feleségével 1985-ben disszidáltak Ceaulescu Romániájából. Keserves és kockázatos döntés volt, hiszen két kislányukkal együtt nem kaphattak útlevelet, őket a nagyszülőkre kellett hagyni, mégis meghozták, mert a temesvári egyetemet végzett mérnök még csak-csak kapott munkát, de fogorvos felesége, aki magánrendelőről álmodott, reménytelen jövő elé nézett.

– Csak azért sikerült kijutni, mert az anyósom régóta Franciaország déli részén élt, és küldött nekünk meghívólevelet – emlékszik vissza. – Sajnos a francia hatóságok közölték velünk, hogy mi maradhatunk, de a gyerekek kihozatalában ők nem tudnak segíteni. Akkor Provence-ból, mivel német vízumunk nem volt, átszöktünk az NSZK-ba, ahová miután az illetékes hivatal kifizette értünk a végzettségünkötől függően kiszámított 20 vagy 40 ezer márkás fejpénzt Romániának, a két gyerek is utánunk jöhetett.

Barabássy Miklós mielőtt Németországban boldogulni tudott volna, a marosvásárhelyi főiskolán és a Bolyai-líceumban tanított docensként, közben kutatólaboratóriumban dolgozott, de a második, mérnök-informatikai diplomáját már kint szerezte meg, ahol felesége magánrendelőt nyitott. Lányai tanultak, ő pedig a kölni Ford-gyárnak tervezett motorokat, olykor 300 kutató-fejlesztőt irányított, és világszabadalmakat nyújtott be. Lassan tíz éve annak, hogy a feleségével Budapestre, ahogy ő fogalmaz, végre hazaköltözhettek, és ahová nem sokkal később két lányuk, szintén erdélyi férjeik és

négy unokájuk is követte őket. Itthon és együtt a család.

– És igen, azóta foglalkozom a koronával. Elolvastam minden fellelhető könyvet, felkerestem különböző helyszíneket, gyűjtöttem és elemeztem az adatokat, de szigorúan mérnöki szemmel, pontos számításokkal, amelyek szerintem megfellebbezhetetlenek, hiszen függetlenek a történelmi leírásoktól, az esetleges ideológiai ferdítésektől. A legizgalmasabb kérdés az, hogy a korona elemeit – a zománc, a filigránózás, a foglalatok – hol és hogyan alkották meg, főleg pedig hogy egységes-e a korona vagy sem. Sok történész azt állítja, hogy a felső, latin és az alsó, görög korona két különböző helyen és időben készült. Ez az egységes kivitelezés tagadását jelenti, de csak elvi alapon, mert szerintem két annyira különböző alakú és díszítésű tárgyat nem lehet úgy megalkotni, hogy azokat egy harmadik helyen szegecseléssel össze lehessen szelni.

Barabássy Miklós eddigi vizsgálatai alapján állítja, hogy a keresztpánt készült el előbb, méghozzá első királyunk idejében, és ahhoz alkották meg és illesztették hozzá az abroncsot. Mérnöki módon vezette le azt is, hogy a keresztpánt nem lehet pontos, csak aszimmetrikus, amiért az abroncsot úgy kellett hozzá elkészíteni, hogy illeszkedjék, mert csak ezáltal válhatott a korona egységes alkotássá. Az abroncs zománccfoglatainak osztása pontos és szimmetrikus, viszont a hozzá tartozó csüngők, a pártá és a gyöngysort tartó első gyűrű nem az abroncséhoz, hanem a keresztpánthoz igazodik, ami viszont nem pontos. Technológiailag igazolható, hogy a korona alsó részének díszítését, a pártát és a csüngőket a keresztpánthoz igazították. Ez a megállapítás pedig azt jelenti, hogy a fejdísz meghatározó része a keresztpánt, ami kizárja azt a teóriát, miszerint az alsó rész *VII. Mihálytól* I. Géza királyunkhoz jutott bizánci korona volna. Szerinte ez természettudományi bizonyosság.

A mikor, miből és hol kérdésekre adna történelmi spekulációktól független választ, ha sikerülne azonosítani annak a pontos helyét, ahol az abroncs rákerült a keresztpántra. Az eddigi viták szenzációs lezárásának gondolja Barabássy Miklós, ha ezt a helyet megtalálnák. Ehhez azonban elengedhetetlen szükség volna egy, az eredeti Szent Korona állapotára teljes mértékben veszélytelen, azaz roncsolásmentes röntgenfluoreszcens vizsgálatra, amelynek során megállapítható

a két alkotóelem anyagának összetétele. A beavatkozás a korona állapotára veszélytelen, ugyanakkor hazai laboratóriumi körülmények között alacsony anyagi ráfordítással lenne elvégezhető.

– Ahogy már említettem, engedélyt erre csak a koronatestület adhat, amelyhez 2020-ban fordultam először, sajnos eredménytelenül. Áder János elnök úr azzal magyarázta döntésüket, hogy 2019-ben a mai kor technikai igényeinek megfelelő mozgóképes anyag készült a koronáról, az országgyűlési hivatal költségén. Előtte az MTA elnökének véleményét is kikértem, aki azt válaszolta, nincs kiforrott, átfogó, az érintett szakemberek és döntéshozók egyetértését bíró kutatási koncepció, ezért ő sem javasolja a vizsgálatot, majd hozzátette, egyébként ezen a véleményen van a bölcsészettudományi központ vezetője, Zsoldos Attila is.

Vele viszont – minő szerencse! – összefutott tavaly novemberben Kolozsváron. Az egyik tudományos rendezvényen tartott sikeres mérnöki előadását követően Barabássy Miklós a nyilvánosság előtt fordult Zsoldos Attilához, és kérte segítségét.

– Meglepetésemre még a kérésemet sem hagyta végigmondani, közbevágtott, és azt felelte, hogy őt valóban felkérte Freund Tamás MTA-elnök, hogy nyilatkozzon a vizsgálatról, amit ő meg is tett és kifejtette, noha képesek lennének az elvégzésére, mégis kifejezetten ellenzi, mert siker esetén Orbán Viktor, ahogyan a királyi csontok archeogenetikai szenzációja kapcsán is tette, még kiállna valahová saját magát fényezni. Mondta mindezt nekem az Erdélyi Múzeum Egyesület tagjainak tudományos plénuma előtt. Sokakkal együtt ez annyira megdöbbentett, hogy otthagytam, mert ilyen emberrel tudományos kérdéseket érdemben nem lehet megvitatni. Zsoldos úr viselkedése arról győzött meg engem, hogy némely tudósok, bölcsészek és kutatók azért ellenérdekeltek, mert tartanak egy esetleg sikeres, de az ő állításait cáfoló vizsgálat eredményeitől.

Barabássy Miklós közel tíz éve mindennap a korona szerkezeti egységeinek kérdéseivel kel és fekszik. Azóta számos hazai és külföldi ötvös, aranyműves, mérnök, illetve történész és művészettörténész álláspontját ismerte meg, köztük a Kossuth-díjas Szvetnik Joachim restaurátor feljegyzéseit is, aki a korona 1978-as hazajuttatása előtt Amerikában vizsgálhatta meg a koronázási jelvényeket. Mondhatni, kisujjában van a koro-

na ügye, noha kezébe még egyszer sem vehette.

Kezdeményezése, akár az eldobott éles kő, bele is csapódott a hazai tudomány sima víztükrébe, és váratlan hullámokat vert. Mert mit vizsgálódik, kérvenyez, sápitózik és egyáltalán mi végre csörömpöl ez a „csak mérnök” ember, aki ráadásul nem is itthon élt, de mióta hazajött, nekiállt ésszt osztani? Azt mondja, internetes oldalának több mint 16 ezer

tiszteletbeli elnök-vezérigazgatója, Kásler Miklós professzor úr is.

Mire adhatna választ és magyarázatot a természettudomány? Az első hipotézis a történelmi források és legendák szerint az, hogy a koronát Szent István kapta II. Szilveszter pápától, tehát nyugatról került hazánkba. A második felfogás, a tudományos akadémia szerinti az, hogy a korona két részből áll, az egyik rész VII. (Dukász) Mihály bizánci császártól származik, a má-

követője van, ahol kap hideget, meleget, de nem áll le, mert a Kempelen Tudósakadémia Alapítvánnyal közösen nem kevés pénzt és még több munkát fektettek a kutatásba azért is, hogy a vizsgálat elvégzését újra megkérvenyehessék a testületől, illetve legalább természet-tudományos oldalról némi elismeréshez jussanak.

– Az engedélykérelmet ismét benyújtottuk, de most nem én, hanem a Kempelen Tudósakadémia Alapítvány tette meg, mert a továbbiakban ők hivatottak az archeometriai beavatkozás ügyének teljes és méltó vitelére. A hazai szaktekintély, Mezei Ferenc professzor úr már el is vállalta a vizsgálatok elvégzésének és kiértékelésének irányítását, illetve teljes felügyeletét, ha a koronatestület engedélyt megkapjuk. Ennek reményében rendeztük meg tavasszal azt a konferenciát, amelynek a témája kizárólag a korona vizsgálatáról, a lehetőségek és a kompetenciák számbavételéről szólt, és amelyen jelen volt a Magyarországi Kutató Intézet

sik a később hozzáillesztett, gyűrű alakú latin korona. A harmadik feltevés szerint a korona Szent István előtt készült, valahol Ázsiában vagy Egyiptomban, esetleg Magyarországon. Van egy olyan elrugaszkodott elképzelés is, hogy a korona modern kori változat, hamisítvány.

Kérdés, tanácsos-e megbolygatni a fenti téziseket, hiszen a vizsgálat miközben egzakt természettudományos módszerekkel új fogódzókat adhat, ki is zárhat bizonyos feltevéseket.

– Mi a továbblépés mellett vagyunk, ezért reményekkel és elszántsággal várjuk a koronatestület engedélyét – mondja Barabássy Miklós –, mert meg vagyok róla győződve, hogy a vizsgálat igazolja majd: a korona felső része biztosan Szent István korából származik.

Ebben maradunk, miközben visszasétálunk az egykori szovjet laktanya területén épült, cseh tulajdonú Pólus Center parkolójába, és a fekete színű, német szerekkel áldott visszakérülő koronamásolatot beemeljük az anyósülésre. ■